

D. O. M. A.
DISPUTATIO PHYSICA
DU
VIGILIA ET SOMNO
Quam
Benedicente Deo, ac consentiente amplissimâ Facul-
tate Philosophicâ liberalis exercitij gratia,

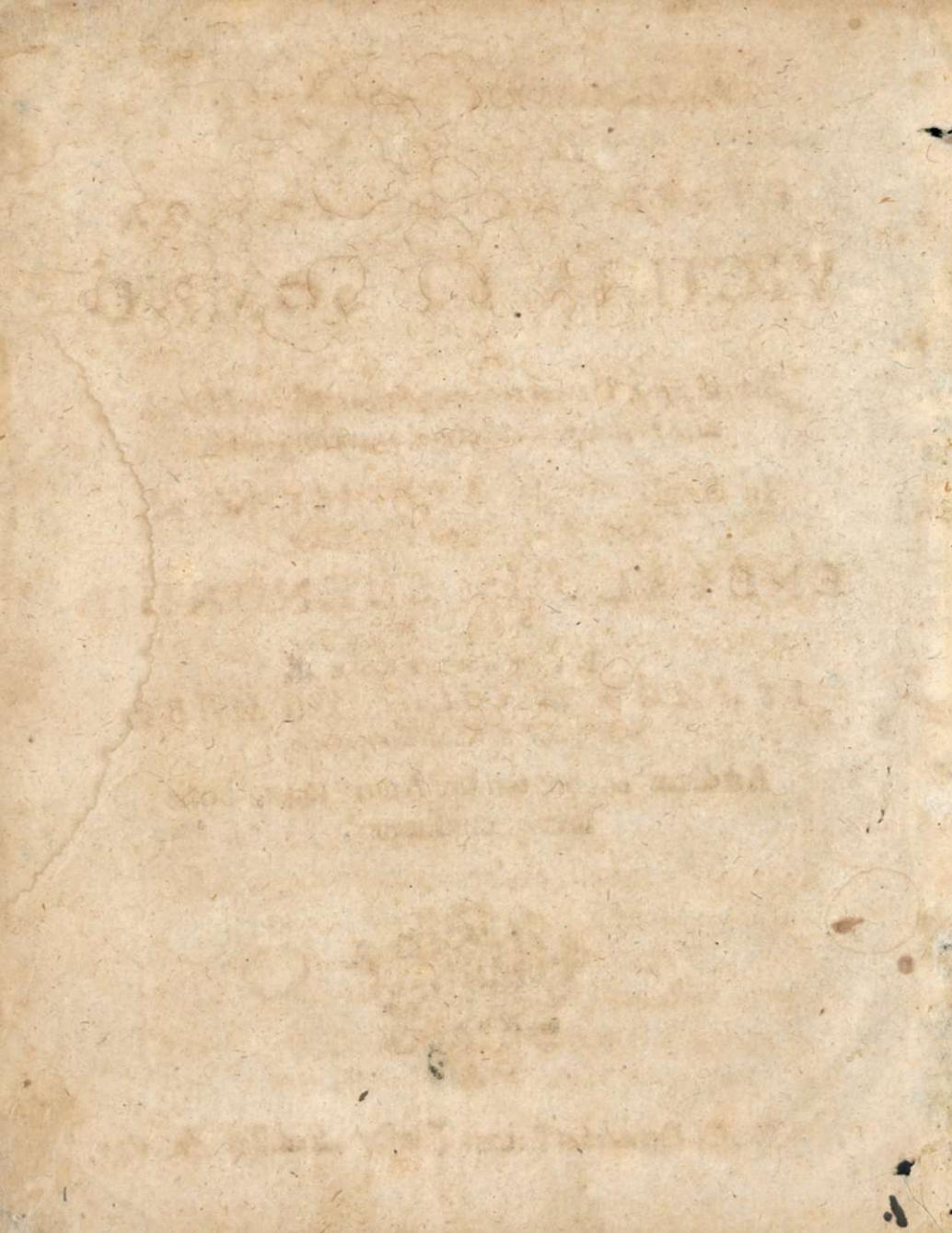
In Regiâ Academiâ CHRISTINÉâ ad
Auram, publicè proponit
ENEVALDUS SUENONIUS
S M O L.

RESPONDENTE
ISAACO NICOLAI DUMERO,
S M O L. S. R. M. Beneficiario.

Addiem 22. Septembr. Anni 1647. horis
locoq; consuetis.

A B O E, Excudebat Petrus Wald/ Acad. Typ. An, 1647.

THESES I.

I. Nter cetera naturæ miracula, in quibus dextera omnipotentis apparet, non minimum est, quod animalia quotidie quasi è mortuis resurgere videantur: nunc enim soporantur & quiescunt, nihil minus facientes quam vita signa edentes. Unde Ovidius: stulte quid est somnus gelidæ nisi mortis imago? Mox sentiunt, cognoscunt, subsiliunt, omnesq; functiones vitales ritè obeunt. Quæ v. vivisitudinis hujus causa est, quæq; ratio vigilandi ac dormiendi, lubet advertere breviter.

II. Quamvis Authores prius agant de Somno ceu materia prolixiore, adeoq; difficultatum pleniorē; nihilosecius tamē, cum omnis privatio per formam quā negat innotescat, pri⁹ de conditione vigiliæ erimus solliciti, præsupposita ē lexicis cognitione de tritâ inculcatione paronymias, & quivocationis & equipollentia.

III. Vigilia itaq; est operatio sensuum & facultatis motricis, à spirituum animalium in organis abundantia facta.

IV. Variae alias circumferuntur definitiones, ut pote: Vigilia est sensuum solutio & libertas. Vigilia est dispositio, in qua anima imperat sensibus. Avic. & aliae quæ sua non planè carent veritate, dum vel necesse

sarium Vigiliae requisitum monstrant, vel consequens & effectum, vel etiam signum innuant.

V. Expergiscitur animal vel Spontè & ab internis causis, ijsq; vel particularibus, quales sunt 1. Coctionis perfectio, quaे vaporum in cerebrum ascensionem denegat. 2. Calor nativus, qui auctus & robustior factus, vapores absument ac discutiens, hinc inde in officinas sensuum diffunditur: Vel universali & adæquatâ, qualis est Meatum ad organa reclusio, cuius beneficio omnes sensationes ad sua sensoria redunt.

VI. Vel violenter & à causis exterioribus, quae sunt clamores, tumultus, concussions, curæ profunda& c: Etenim Verisimile est 1. Organis præsertim auditus & tactus, aliquos adhuc spiritus suppetere licet valde imbecilles, quorum opera saltēm vehementia sensibilia percipere valent. 2. Validiores affectus ob spiritum vitalium inquietudinem somnum quoq; facile posse turbare.

VII. Dum autem quis dormientem inclamat, anima appulsi soni & auditoriae imaginis stimulata, ad actum audiendi festinat, objectumq; sensile dignoscit primò obscurè, mox vero distinctius, atq; conatum virtute expultrice subinde faciens majorem spirituum copiam effundit, quorum irruptione ostium sensus communis, Januæq; sensoriorum

simul reserantur; hinc consopitus evigilat, alias
æ grè alias facile, pro spirituum in instrumentis
q̄ quantitate vel valore, meatuum laxatione vel an-
gustiâ; sed bac magis à natura somni luceſcunt.

VIII. Somnus est cessatio actionum sensus
communis, sensuum externorum & potentiae loco-
motivæ, à nimirū spirituum animalium in organis
paucitate, ob animalium salutem facta.

IX. Causa somnum efficiens est vel Remota, e-
aq; vel primaria, ut 1. Evaporatio alimenti; Or-
dinariè enim post coenam dormiturimus, infantes ve-
luti humidiores magis quā senes, ebrij quā sobrij magis, e-
duljjs soporiferis, lactucā, amygdalo dulci, papavere, la-
ete, vino &c. saturati magis quam reliquis. 2. Re-
vocatio spirituum animalium ad cerebrum ex ob-
structione meatuum in radicibus nervorum or-
ta.

X. Vel secundarie, quales sunt: Labor & de-
fatigatio spiritus animales consumendo, corporis agi-
tatio dispergendo eos, Lectio non attenta obtunden-
do, mollis frictio, silentium, tenebræ, cantus sva-
vis, murmur aquarum &c: placide ſiftendo: Omnibus
enim bis modis spirituum influxus impeditur.

XI. Vel propinqva, quæ eft inopia spirituum
animalium in organis: Prout enim bi ſua accessione
competentibus instrumentis ſenſum & motum distri-

baunt; ita etiam sua absentia somnum conciliant.

XII. Finis est, ut patet, salus animalis: Cum enim vigilia spiritus exhauriat, adeoq; vires & munia sensuum subinde debilitet, sicut etiam succo vitali consumpto maciem inducat, immo si immmodica fuerit Luctubratio saltum, ob nimiam siccitatem delirium & mortem afferat, proinde Naturam somni & vigilie reciprocatione, vita salutis animantium mirificè consuit.

XIII. Intempestivus somnus habetur proindeq; noxius, partim nocturnus si longior fuerit: et enim horae huic ordinariè sunt deputatae: partim diurnus sive meridianus, præcipue si vel justo quoq; prolixior extiterit; huic enim sesquihora sufficere potest, vel non succedat indigentia è latitudine excitate; Tum enim calidum innatum hebetat, caput gravat, stuporem & oblivionem affert. Et autem immoderatus somnus indigna res ijs qui Musis se devoverunt: Non enim decet eos potiorem vitæ partem, quæ in vigilia consistit, mortis imagine commutare, & vitam alias brevem, adhuc reddere breviores.

XIV. Debent ergo hæ duæ res per alternas vi-
ces mutuô attemperari: Justo namq; somni tem-
pore, sensus externi, animâ ad intimora munera q:
collecta ac intus a vocato calore, feriantur, virtus Cere-
bri

bri dispendia absumptorum humorum refarcit
ut motus & sensus vigeant; facultas cordis spiri-
tus vitales in arterijs exacte elaborat, ut vim vivi-
ficam membris eò felicius impertiat; potentia He-
patis in alimenti decoctionem tutò incumbit,
ut spiritus naturales membris per venas instillet absq;
impedimento, reliquasq; suas functiones expedite absol-
vat.

XV. Justo etiam vigiliarum tempore, lentitu-
do, torpor atq; desidia profligantur: Spiritus enim
motu purificati corpus agile præstant ac vegetum, in-
deq; miris modis firmum atq; sanum.

XVI. Materiam propriè dictam somnus non
habet, sed vicem ejus supplet subjectum animal, quod
in definitione connotatur, & quidem pars ejus quæ in
somno primariò afficitur, ita ut propter ejus affectio-
nem totum animal dormire dicatur, est Cerebrum.
Alias somnus sensuum affectio genuina est, disjuncta ta-
men animalis.

XVII. Formam somni oppositam vigiliae judi-
camus esse actiones impeditas sensuum ext. sensus
communis & f. locomotricis: Tunc enim nec visus co-
lores, nec auditus sonos, nec olfactus odores, nec gustus
sapores, nec tactus qualitates tactiles sentit, nec sensus
communis gravia ab acutis, dulcia ab amaris, calida à
frigidis discernit, neq; vis locomotiva corpus de loco in
locum transfert ordinarię.

XVIII. Dispesci solet in perfectum, in quo e-
manc

ennis sens⁹ except⁹ iphantasia, officio vacant: Et imperfectum, in quo tactus, auditus & motus soluti sunt, qualis etiam Noctambulonibus adscribitur.

XIX. Affectiones somni sunt somnia, quæ apparitiones dormientis animalis sunt, imaginationis opera productæ.

XX. Causa igitur efficiens est phantasia, quæ ab imaginationib⁹ ex operatione sensuū extenorū relictis somnia producit, vel etiam pro ratione constitutionis cordis, ventriculi, Hepatis, membrorum genitalium, & humorum, vel instinctu aliquo sacerdoti efformat.

XXI. Sunt a partim Supernaturalia partim Naturalia, illa vel sunt Divina, quæ à Deo & bonis angelis infunduntur, quorum exempla in utroq. Testamento extant, & quidem singulis singulares & prægnantes habentia causas: Horum enim beneficio Deus i. Terget impios, ut Abimelechum concupiscentem Sarā Abramam nudram Gen. 20.3. 2. Solatur pios, ut Josephum Matth. 1.20.3. Docet & informat, ut Magos, Matth. 2.12-4. Prædictit, vel futuram ignominiam, ut pistorum magistro suspendium Gen. 40.19. vel futuram gloriam, ut Iosepho principatu Gen. 37.8. vel alios evenitus, ut Abramam futurum semen, Gen. 15.4. Pharaonis annonam Gen. 41.37. Nabucodonozori q. Monarchias Dan. 2.37.5. Incitat ad res magnas, ut Gideonem ad feriendū Midianitas, Jud. 7.13.6. Mysteria revelat, ut Jacobo opus redēptionis per Christum, Gen. 28.14.

XXII. Vel Diabolica, quæ à malignis spiritibus usi-

boni inib[us] suggestur eadem modo q[ue] à bonis, s[ed] communia intelligentiarum attributa respiciamus, qualia sunt; vis intellectiva, voluntas, æviternitas, ubi &c: si vero diversitatem finis spectemus, magna est disceptatio: Etenim boni gloriam Dei & salutem hominis querunt; mali non item..

XXIII. Naturalia sunt partim Animalia, quæ ex speciebus interdiu in phantasiâ relicts & à prævia meditatione ad excitandam potentiam efficacioribus factis oriuntur: hinc Miles prælia somniat, mercator negociações, philosophus disputationes, canis vocationes &c:

XXIV. Partim Naturalia strictè dicta, quæ ex affectione corporum: temperamento scilicet humoribus aliisq[ue] latentibus causis nascuntur: Melancholici enim & atra bilitate laborantes tristia sibi videntur videre, utpote funera, tenebras, infernum &c. Cholerici & flavâ bili redundantes, rixas, jurgia, incendia &c: pittiosi & phlegmatici, natationes, pluvias &c: sanguinei lata vident, ut convivia, saltus, Deum &c:

XXV. Judicium de somnijs hoc est: Divina certissima sunt & mysteriorum sacrorum plenissima. Dæmoniaca spurcissima sunt, suos observatores dementant & superstitionibus implent.

XXVI. Animalia sunt frivola & vana, de quibus paßim scriptura loquitur: somnia ubi multa sunt

B

plus

plurimæ sunt vanitates, Eccl. 5.6. Somnia extollunt imprudentes, c. 34.1.2. Multos errare fecerunt somnia & exciderunt sperantes in illis Eccl. 34.7. Huc & illud aludit: Somnia ne cures, nam fallunt somnia plures. Licethæc in spirit.diab. etiam quadrent.

XXVII. Naturalia verò in specie sic dicta, notatu digna sunt, siquidem ad intelligentiam temperamenti, affectuum, morborum, humorum, aliarumq; rerum latentium faciunt: Unde Medici patientem de somnijs interrogare solent, ut de applicatione medicinæ melius informentur.

COROLLARIA

2. Revelationes divinæ per somnia adeò non sunt expectandæ a nplius: Olim quidem vigebat hic modus ex ipso Dei instituto, & propterea interpretatione somniorum erat peculiare donum Dei quibusdam, ut Josepho & Danjeli concessum. Dan. 42.16,37, &c. 2. Hodiè vero non sic, quia his temporibus locutus est nobis per filium Heb. 1.2. Hunc nobis constituit doctorem quem audire debeimus Matth. 17.5. Habent Mosen & prophetas, audiunt illos Luc. 16.29. perperam ergo faciunt Enthusiastæ & Fratres roseæ crucis alias desiderantes apocalypses.

2. Prohibitiones S. Scripturæ: Vigilate & orate ne intretis in temptationem. Matth. 26.41. Vigilate omni tempore orantes, Luc. 21.36. Sobrii estote

&

*E*vigate 1, Pet. 5.8. *E*c: non extenduntur ad vigilias naturales; taliter enim neg^o salvator ipse omni tempore vigilavit, sed ad spirituales primariò.

3. Nocturna illa suppressio qvam incubum sive Ephialtem adpellant, est morbus quidam ē pravâ dispositione humorū ort^o: videtur n. sibi qui ita affectus est, sanguine obscuro *E* minus defacato tanquam superinjecta mole premi, nonnunquam etiam cluso phantasie sensu suffocari.

4. Ut somnia de inferno non arguunt statim impium, ita nec quæ de vita æterna sunt pium: contingit enim facinorosum bono temperamento esse præditum; probum verò male.

5. Somnus à statu innocentiae non planè alienus fuisse videtur: *Positā n. causa, sequitur Effectus.*

PRÆSTANTISSIMO ET DOCTISSIMO
DN. ISAACO DUMERO,
de Somno & vigilia publicè doctege disputanti,
amicō suoperdilecto.

T Empore qui justo dimittit membra quieti
Consulit ut vitæ Providus ipse sue;
Sic qui conatur quoq; membra resolvere somno,
Ut Præsit dignè Partibus officij.
Nam Servant vitam labor & requies moderata.
Ut celebres Medici ritē docere solent,
Hac de materiâ dum Præstantissime ISAACE,
Promptè disquiris, concelebrandus eris,

Per-

Pergite sic felix studijs insistere rectis,

Præmia quoq; referas digna labore. Vale.

Honoris & amoris ergo hæc pauula adiecit

NICOLAUS NYCOPIENSIS

Log. & Poët. Profess.

Dotibus ingenij polles, hoc sponte, Dumere,
Discursus præfens, comprobat hicce tuus.
Quo; cur contingat viventi ostendere pergis
Tempore quod certo, dormiat & vigilet.
Prodest omnino causas cognoscere rerum;
Nam cupidas mentes ad meliora trahunt.
Dant etenim magnam summi entis cognitionem
Ordine quod pulcro, cuncta det esse suo.
Ingenium vegetum sic cœptis excole tantis
Tum phæbi magni, magnus amicus eris.

Præstantiss. Dn. Respondentii,
amico sincero cordis affe-
ctu colendo, hæcce
pauca adiecit.

Petrus Johannis Reftelius.

